

IZVJEŠTAJ

o učešću delegacije Vlade Crne Gore, koju je predvodila prof. dr Anđela Jakšić-Stojanović, ministarka prosvjete, nauke i inovacija, na Godišnjoj regionalnoj konferenciji Regionalnog fonda za izazove, koja je održana 12. i 13. juna 2024. godine u Tirani, Albanija

Ministarka prosvjete, nauke i inovacija, prof. dr Anđela Jakšić-Stojanović, je prisustvovala prvom danu Godišnje regionalne konferencije Regionalnog fonda za izazove, na poziv ministra za ekonomiju, kulturu i inovacije Albanije, gospodina Blendi Gondžja. Konferencija se održavala 12. i 13. juna 2024. godine u Tirani, Albanija, a delegacija Crne Gore bila je prisutna prvog dana Konferencije.

Godišnju regionalnu konferenciju organizovalo je Ministarstvo ekonomije, kulture i inovacija u saradnji sa Regionalnim fondom za izazove i Savezom privrednih komora i industrije Albanije. Tema Konferencije je bila „Ostvarivanje mogućnosti: Izgradnja ljudskog kapitala na Zapadnom Balkanu 6 za integraciju u jedinstveno tržište EU“.

Regionalni fond za izazove je finansijski mehanizam osmišljen da poveća zapošljivost mladih i podstakne konkurentnost preduzeća u šest ekonomija Zapadnog Balkana, putem investicija u odabrane kooperativne projekte obuke koji se sprovode kroz partnerstvo između institucija stručnog obrazovanja i preduzeća. Njemačko Savezno ministarstvo za ekonomsku saradnju i razvoj izdvojilo je 64,43 miliona eura za Fond, a Vlada Švajcarske, koju predstavlja Švajcarska agencija za razvoj i saradnju, sufinansirala je dodatnih 10 miliona eura. Sredstva su povjerena Njemačkoj razvojnoj banci, a projekat implementira Komorski investicioni forum Zapadnog Balkana 6, zajednička inicijativa privrednih komora iz regiona.

Konferencija je okupila sve zainteresovane strane iz 6 država Zapadnog Balkana, uključujući predstavnike vlada, obrazovnih institucija, privredne komore, pružaoce stručnog obrazovanja, poslovne zajednice i organizacije civilnog društva i imala je za cilj da prikupi dragocjena iskustva i najbolje prakse iz regiona, promovišući saradnju i koordinisane napore za suočavanje sa zajedničkim izazovima.

Nezaposlenost mladih, u kombinaciji sa nedostatkom kvalifikovane radne snage, karakteriše ekonomsku situaciju na Zapadnom Balkanu. Stoga je cilj Fonda povećati zaposlenost učenika iz stručnog obrazovanja i obuke jačanjem kooperativnog pristupa obrazovanju u ekonomijama Zapadnog Balkana: Albaniji, Bosni i Hercegovini, Kosovu, Crnoj Gori, Sjevernoj Makedoniji i Srbiji.

Regionalni fond za izazove unapređuje održivu konkurentnost preduzeća šest ekonomija Zapadnog Balkana na putu ka jedinstvenom tržištu EU. Fond finansijski podržava pružaoce stručnog obrazovanja u nastojanju da u saradnji sa kompanijama odgovore na potrebe biznisa za vještinama. Kao pravi model uspjeha, Fond podstiče direktnu saradnju između obrazovnih institucija i poslodavaca, osiguravajući da obrazovni programi koji institucije pružaju odgovaraju zahtjevima koje tržište rada postavlja pred mlade ljude danas. Fond doprinosi otvaranju privlačne profesionalne perspektive mladim ljudima na crnogorskom tržištu rada i pomaže crnogorskim poslodavcima da privuku kvalifikovane radnice i radnike.

Regionalni fond za izazove pruža značajne mogućnosti, ali istovremeno i zahtijeva ispunjenje visokih standarda i spremnost na konkurenciju. Fond značajno utiče na promociju i na unapređenje kvaliteta stručnog obrazovanja, te stoga predstavlja posebnu priliku i instrument za implementaciju preporuka evropske

strategije razvoja zelene i digitalne tranzicije u naš obrazovni sistem i njegovu povezanost sa tržištem rada.

Tokom tri do sada otvorena poziva, iz Fonda je izdvojeno 3,25 miliona eura bespovratnih sredstava kao podrška za ukupno 7 projekata stručnog obrazovanja i obuke u Crnoj Gori, sa 40 partnerskih preduzeća.

Prvi poziv za projekte je realizovan u 2022. godini i iz Crne Gore su odabrani projekti Srednje elektrotehničke škole "Vaso Aligrudić" i Srednje mješovite škole "Danilo Kiš" iz Budve, koji su realizovani u konzorcijumima, u ukupnom iznosu od 937.249 eura.

U sklopu drugog poziva koji je realizovan 2023. godine, sredstva su dodijeljena konzorcijumu Fakulteta za internacionalni menadžment u turizmu i hotelijerstvu, kao i konzorcijumu na čelu sa Policijskom akademijom Danilovgrad. Dodijeljeno im je 693.000 eura za opremanje i unapređenje infrastrukture ustanova za stručno obrazovanje, kao i u obuke učesnika programa kooperativnog obrazovanja.

Treći krug prijava koji je organizovan 2023. godine, privukao je 155 izjava o zainteresovanosti iz regiona, od kojih 8 iz Crne Gore. Komisija za selekciju odabrala je 3 najuspješnija projekta u zemlji za koje je predviđeno finansiranje u iznosu od blizu 1,62 miliona eura. Sredstva će biti iskorišćena za unapređenje infrastrukture 5 obrazovnih ustanova i obuku polaznika programa dualnog obrazovanja. Sredstva su dobili konzorcijumi Srednje elektrotehničke škole „Vaso Aligrudić“ i Srednje ekonomske škole "Mirko Vešović" iz Podgorice i Srednje stručne škole iz Nikšića.

Investiranje u obrazovanje znači ulaganje u sve pozitivne procese društva, a naročito u segmentu srednjeg stručnog obrazovanja čije unapređenje, kroz razvoj stručnih kompetencija, u saradnji sa realnim sektorom, direktno utiče na usklađivanje između ponude i tražnje na tržištu rada. Investicije Regionalnog fonda za izazove su od izuzetnog značaja za obrazovni sistem, budući da se podudara sa reformskim ciljevima Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija, među kojima je svakako dalji razvoj srednjeg stručnog obrazovanja. Ministarstvo je snažno posvećeno doprinosu ekonomskom rastu zemlje unapređivanjem znanja, vještina i kompetencija mladih, kako bi se stvorila radna snaga spremna za posao i potrebna ovdašnjim kompanijama.

Učešće u Fondu je od velike važnosti za Crnu Goru i susjedne zemlje zato što pokazuje potrebu za jačanjem znanja zaposlenih u privredi. Sve više uviđamo da je to jedini put do kvalitetnije kadrovske energije i da nema ekonomske konkurentnosti bez praktičnog obrazovanja uključenog u realno radno okruženje i privredne tokove. Privreda Crne Gore, i privrede zemalja regiona, će još snažnije napredovati upravo kroz ovakve projekte i time se približavati punopravnom članstvu u Evropskoj uniji.

Neophodne su inicijative poput Regionalnog fonda za izazove kako bi pomogle preduzećima da sa kvalitetnom radnom snagom koju školujemo u našoj zemlji izađu na nova tržišta, uvedu standarde, ali i da se brže oporave od negativnih socio-ekonomskih posljedica, pa i onih izazvanih ratom u Ukrajini, ratom na Bliskom Istoku kao i recidivima pandemije Covid-19. Zato je za zemlje Zapadnog Balkana od posebnog značaja postizanje održivog regionalnog razvoja, ali i stvaranje efikasnog i otpornog sektora malih i srednjih preduzeća koja stvaraju prilike za jačanje naših ekonomija, jer je ovaj sektor sam po sebi najjači inkubator za zapošljavanje mladih.

S obzirom na značajan doprinos koji Crna Gora daje regionalnom okruženju za stručno obrazovanje i obuku, uvažavajući činjenicu da je stručno obrazovanje visoko na listi prioriteta Evropske unije, prevashodno kroz sprovođenje Deklaracije iz

Osnabruka i Preporuke Evropske komisije za stručno obrazovanje, učešće delegacije Crne Gore imalo je za cilj unaprijediti i poboljšati diskusiju i pozitivno uticati na rezultate Konferencije. Takođe, učešće delegacije bilo je od neprocjenjive vrijednosti u oblikovanju budućnosti stručnog obrazovanja i obuke na Zapadnom Balkanu, doprinoseći na taj način socio-ekonomskoj konvergenciji regiona sa EU i unaprijeđenju zajedničkih ciljeva.

Članice delegacije Crne Gore prilikom zvanične posjete Tirani, Albanija 12. juna bile su:

1. Prof. dr Anđela Jakšić-Stojanović, ministarka prosvjete, nauke i inovacija
2. mr Isidora Injac, samostalna savjetnica II u Ministarstvu prosvjete, nauke i inovacija
3. mr Aleksandra Gogić, saradnica u Kabinetu